

5 fundamentele oplossingen jeugdzorg: 2. Maak werk van (mede)zeggenschap

Geplaatst op 9 januari 2024

Dát er problemen zijn in de jeugdzorg is duidelijk. Maar zijn er ook duidelijke oplossingen? LOC Waardevolle zorg vindt van wél. In deze serie geeft LOC Waardevolle zorg 5 fundamentele oplossingen voor de jeugdzorg en roept politici, beleidsmakers en jeugdzorgorganisaties op: 'Luister naar jongeren, ouders en zorgmedewerkers en

werk samen met hen!' Deel 2: Maak werk van (mede)zeggenschap.

Beluister artikel

Organisaties in de jeugdzorg luisteren niet goed naar de stem van kinderen, jongeren en ouders. LOC Waardevolle zorg roept hen op om de noodzaak van (mede)zeggenschap te erkennen. 'Werk samen met de mensen om wie het echt gaat, zowel bij de uitvoering als bij het beleid.'

De Casus

'Bang om veroordeeld te worden.'

In het gezin van moeder Iris liep het niet zo lekker. Daarom schakelde zij zelf hulpverlening in. Toen iemand van Bureau Jeugdzorg bij haar thuis op bezoek kwam, merkte zij dat ze zich kwetsbaar voelde: 'Je bent bang om veroordeeld te worden', vertelt ze. 'Thuis is er al stress. Daar komt dan nog extra spanning bij, omdat er een onbekende professional over de vloer komt. Iemand die geen rekening houdt met de emoties die er toch al spelen, gezien de problemen in het gezin. En die vervolgens ook niet goed luistert naar jouw ideeën.'

Wat is het probleem?

Mensen voelen zich machteloos

Jeugdzorgaanbieders wegen het perspectief van ouders, jongeren en kinderen onvoldoende mee bij de beslissingen die ze over hen nemen. Voor hun gezichtspunt is te weinig oog. Gezinnen krijgen hierdoor het gevoel dat de hulpverlening hun leven overneemt. En niet samen met hen naar oplossingen zoekt. Dit maakt dat zij zich machteloos voelen.

Daarnaast signaleren gezinnen dat ze weinig invloed hebben op het beleid van jeugdzorgorganisaties. In de woorden van moeder Iris: 'Jeugdzorg heeft allerlei plannen, waarvan ik denk dat die niet de oplossing gaan

zijn. Ik vind dat het kind onvoldoende centraal staat.'

Hoe dan wel?

Om de invloed van kinderen, jongeren en ouders te vergroten, zijn een sterke individuele zeggenschap én collectieve medezeggenschap noodzakelijk, stelt LOC Waardevolle zorg. Individuele zeggenschap gaat over het uitvoeringsniveau: over de inspraak van gezinnen bij de hulp die ze krijgen. Collectieve medezeggenschap gaat over beleid, over het kunnen meepraten, meedenken en meebeslissen over de plannen van de jeugdzorgorganisatie. Via bijvoorbeeld een cliëntenraad of een jongerenraad kunnen ouders en jongeren hun stem laten horen en invloed uitoefenen.

1. *Betrek gezinnen bij beslissingen (uitvoeringsniveau)*

LOC vindt dat hulpverleners veel beter moeten aansluiten bij wat ertoe doet voor kinderen, jongeren en ouders: het uitgangspunt moet zijn dat zij de deskundigen zijn. Gezinnen weten immers zelf vaak heel goed wat er nodig is om verder te kunnen. Betrek dus de mensen om wie het gaat! Laat hen meepraten over de zorg en ondersteuning die ze krijgen. Geen inspraak bij behandelplannen die al zo goed als gereed zijn. Maar meedenken vanaf het begin. Dus ook wanneer jongeren of ouders om hulp vragen.

2. *Versterk de positie van cliëntenraden (beleidsniveau)*

Sinds 1 juli 2020 is de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (Wmcz 2018) ook van toepassing voor de jeugdzorg en moeten jeugdzorgorganisaties verplicht een cliëntenraad instellen. Er is in de jeugdzorg nog geen sterke traditie van medezeggenschap. Het structureel inbedden, begeleiden en faciliteren van cliëntenraden vraagt er veel aandacht.

LOC vindt dat medezeggenschap in het DNA van alle jeugdzorgorganisaties moet komen en wil dat organisaties meer vaart maken met het opzetten van cliëntenraden. Raden, die niet alleen bestaan op papier – dus omdat het moet van de wet – maar die ouders en jongeren daadwerkelijk laten meedenken en meebeslissen over het beleid van de organisatie. Zodat dit beleid mede gebaseerd is op de dagelijkse ervaringen en verhalen van gezinnen.

3. *Werk intensief samen (beleidsniveau)*

Cliëntenraad en jeugdzorgorganisatie dragen samen bij aan de kwaliteit van zorg. 'Het is belangrijk dat ze samen optrekken en onderling afstemmen', zegt LOC-adviseur Tiske. 'De trein van de medezeggenschap is gaan rijden, omdat dit moest van de wet. Maar wat nu als jeugdzorgorganisatie en cliëntenraad deze stilzetten en uitstappen? Ze bepalen samen het spoorboekje. Dus wat zij willen met de medezeggenschap. Welke thema's pakken ze aan? Wanneer is hun aanpak effectief? Ze maken samen keuzes waar gezinnen het meeste aan hebben. Samen geven ze de zorg in de organisatie vorm, vanuit verschillende rollen.' Tiske adviseert cliëntenraad en organisatie om samen op te trekken vanaf het begin dat een organisatie maakt. 'Dit zorgt ervoor dat de organisatie gelijk goede en passende plannen kan maken, waarin alle perspectieven echt zijn meegenomen.'

Zo kan het ook: een goed voorbeeld

'Er gaat een lampje branden'

De moeders Ine en Nathalie zijn de oprichters van een cliëntenraad. Ze hebben goede ervaringen met hun werk voor de raad: ze merken dat hun inbreng effect heeft. 'Op het moment dat je praat over dingen als beleidsstukken, verbouwingen, vergoedingen vanuit de gemeente en je neemt niet het cliëntenperspectief mee, dan heb je niet het complete verhaal. Dus is het belangrijk om het perspectief van de cliënt actief en vanaf het begin aan tafel te krijgen. En als je dan vertelt wat je hebt gemist voor je kinderen, dan zie je dat er een lampje gaat branden bij het personeel.'

Gewenst resultaat

'Mensen en waarden zijn leidend'

Als hulpverleners en jeugdzorgorganisaties beter luisteren naar wat kinderen, jongeren en ouders belangrijk vinden en daar naar handelen, ontstaat er waardevolle jeugdzorg. Dat is zorg die bijdraagt aan een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren. En die aansluit bij wat voor hun ouders belangrijk is. 'De mensen met hun waarden moeten dus leidend zijn', aldus Tiske.

Aan de slag!

Wil je als bestuurder meer werk maken van het versterken van de zeggenschap van kinderen, jongeren en ouders? Of wil je als jeugdzorgorganisatie de medezeggenschap beter inrichten? LOC adviseurs helpen je graag op weg met onder meer trainingen, advies of het opzetten van een cliëntenraad. Meer weten? Neem contact met ons op via de LOC vraagbaak: 030-2843200 (maandag tot en met vrijdag van 09:00 uur – 17:00 uur) of vraagbaak@loc.nl.

Op zoek naar informatie en inspiratie? LOC helpt je op weg:

[Het opzetten van een cliëntenraad – LOC Cliëntenraden \(clienraad.nl\)](#) Een stappenplan voor jongeren en ouders (LOC-publicatie)

[Medezeggenschap passend organiseren – LOC Cliëntenraden \(clienraad.nl\)](#) Een stappenplan voor jeugdzorgaanbieders (LOC-publicatie)

[Goede voorbeelden medezeggenschap jeugdzorg – YouTube](#) (Video)

[Portretten medezeg-genschap in de jeugdzorg – YouTube](#) (Video)

Wegens privacyredenen is de naam van Iris gefingeerd.

5 fundamentele oplossingen voor de jeugdzorg

Dit is deel 2 van de serie '5 fundamentele oplossingen voor de jeugdzorg'. Hieronder lees je meer over de andere oplossingen.

1. Laat kinderen zijn wie ze zijn

Veel kinderen en jongeren voelen continu de druk om 'de beste versie van zichzelf te worden'. LOC Waardevolle zorg wil dat zij veel meer ruimte krijgen: 'Geef kinderen de vrijheid om te zijn wie ze zijn.' Oók als ze professionele hulp nodig hebben.

3. Versterk de rechtspositie van jongeren en ouders

De rechtspositie van kinderen, jongeren en ouders schiet tekort in de jeugdbescherming. Het is van groot belang om deze zo snel mogelijk te versterken, vindt LOC Waardevolle zorg. 'Betrek gezinnen actief, erken en respecteer hun rechten.'

4. Maak werken in de jeugdzorg aantrekkelijk

Er is een grote uitstroom van medewerkers uit de jeugdzorg. Dit moet snel veranderen, vindt LOC Waardevolle zorg. 'Zorg dat medewerkers hun werk met meer plezier kunnen doen.'

5. Laat leeftijdsgrenzen los

Op de dag dat jongeren 18 worden, vervalt hun recht op jeugdhulp. Een slechte zaak, vindt LOC Waardevolle Zorg. 'Ondersteuning en zorg moeten toegankelijk zijn en blijven voor álle mensen die dit nodig hebben. Verbind daar geen leeftijdsgrenzen aan.'

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Belangenbehartiging](#), [Wet medezeggenschap \(Wmcz\)](#), [Adviesonderwerpen van de cliëntenraad](#), [Kwaliteit jeugdzorg](#), [Organiseren en vernieuwen medezeggenschap](#)

Trefwoorden: [belangenbehartiging](#), [ervaringdeskundigheid](#), [jeugd](#), [jeugdbescherming](#), [kwaliteit](#), [politiek en beleid](#)